

Paradoxen om invandringens effekter

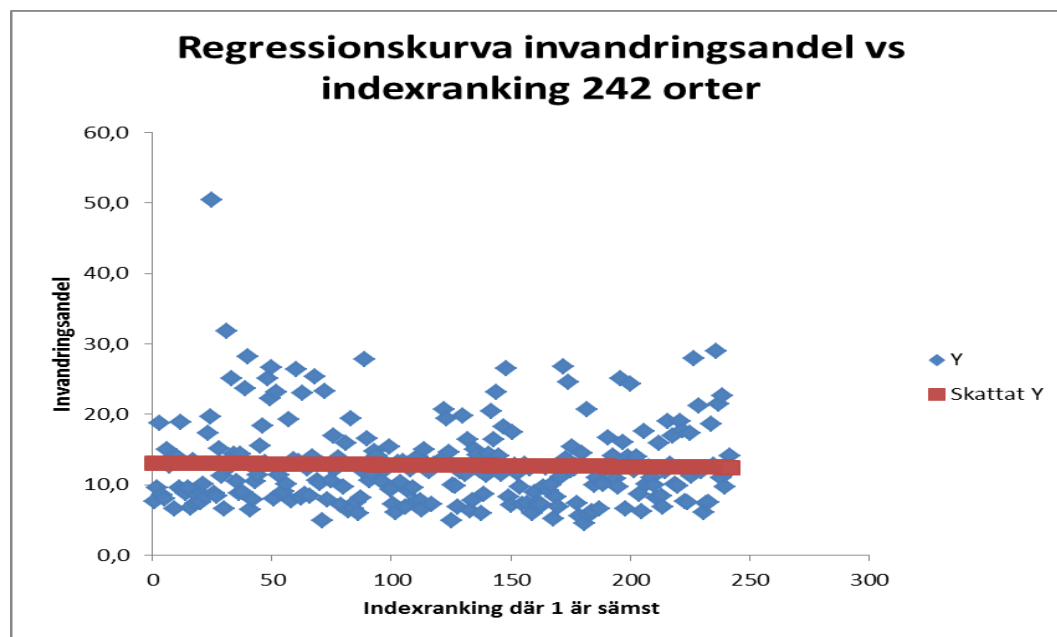
Stefan Fölster

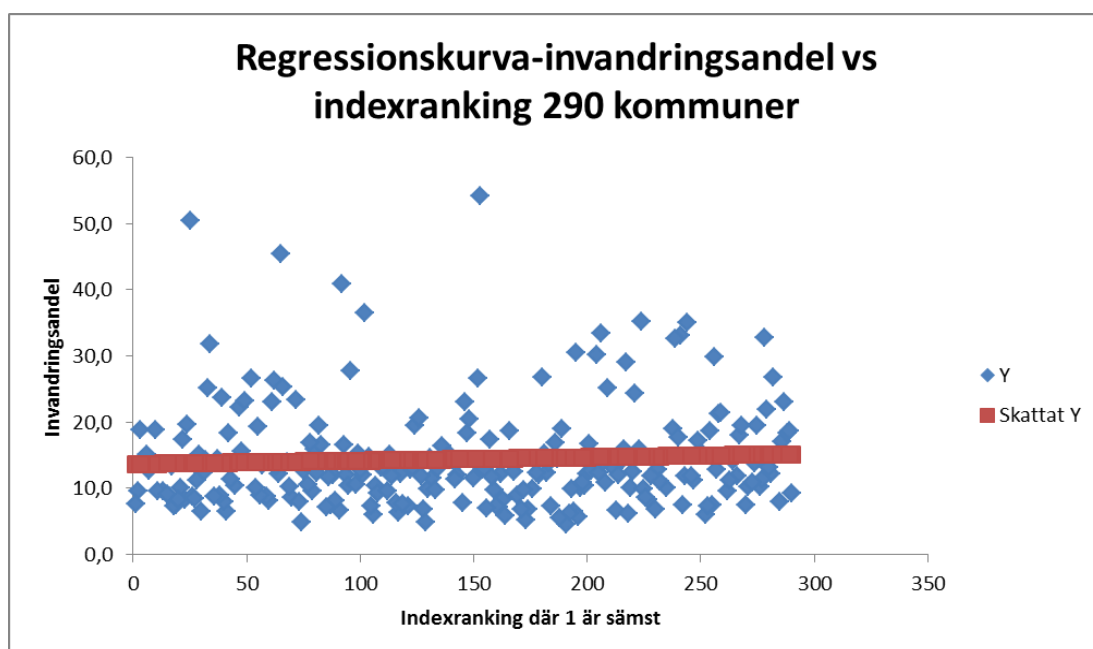
I en kort rapport publicerad den 4 februari visade Monica Renstig och jag att invandrartäta orter inte har sämre resultat enligt ett index över sociala problem än invandrarfattiga orter. Vi påstår inget om eventuella orsakssamband mellan invandring och sociala problem av den typ som vi definierat i vårt index över mänsklig utveckling. Poängen är helt enkelt att det på många håll i Sverige förekommer sociala problem som inte har mycket med invandring att göra.

Det har kommit många inlägg och kommentarer med breddning av våra resultat, frågor och även invändningar. I detta papper tar jag upp några av invändningarna som rör hur man skall se på sambandet mellan invandring och frekvensen av sociala problem. I synnerhet fokuserar jag på en ”paradox” om invandringens effekter som har principiellt intresse, och som många av invändningarna från personer som är kritiska till invandring kretsar kring.

Spelar det roll om jämförelsen görs för orter eller kommuner

Inledningsvis måste dock en substanslös invändning städas undan. En del har spekulerat i att våra resultat skulle vara en statistisk synvilla som uppstått därför att vi slog ihop kommuner som tillhör samma arbetsmarknadsområde till en ort. Diagrammen nedan visar emellertid att denna invändning saknar grund. På kommunnivå finns inget samband mellan andelen utlandsfödda och rankningen på indexet över mänsklig utveckling, precis som på ortsnivå.

Skillnaden mellan invandringens "mikro" och "makro" effekter

Paradoxen som uppenbarligen förvirrar en del är att våra resultat tycks stå i konflikt med data på individnivå som överlag tyder på att sociala problem är vanligare bland utlandsfödda än bland svenskfödda. Invandrare har en högre arbetslöshet och frekvens av andra sociala problem än den svenskfödda befolkningen. Liknande resultat finner man om man jämför bostadsområden eller valdistrikt.¹ Av det är det lätt att dra den felaktiga slutsatsen att invandringens effekter för ett land eller en ort måste vara kraftigt negativa.

Kruxet är att negativa effekter av invandring syns hos en del invandrare själva i form av en överrepresentation av olika sociala problem. De positiva effekterna däremot är mer utspridda och påverkar även svenskfödda. I Älmhult har till exempel åtskilliga svenskar jobb därför att Ikea kan rekrytera duktiga invandrare dit. Att arbetsgivare kan lösa akut arbetskraftsbrist med hjälp av invandrare kan vara en förutsättning för att kunna ta order, eller rentav att kunna investera i Sverige. Att toppar i arbetskraftsbrist kan mötas på det sättet innebär också att Riksbanken inte behöver vara lika orolig för löneinflationsspiraler, utan kan hålla en lägre genomsnittlig ränta över tiden. Dessa sysselsättningshöjande effekter på makronivå beaktas inte om man bara jämför invandrare med svenskfödda.

En av världens mest erkända arbetsmarknadsforskare, Stephen Nickell, förklarar skillnaden mellan effekter av invandring som "mikro"-studier kommer fram till och de makroekonomiska effekterna i ett pedagogiska papper publicerad av centralbankernas samarbetsorganisation BIS.²

¹ En intressant beskrivning av detta ges av Mikael Persson på <http://politologerna.wordpress.com/2013/02/08/angaende-sambandet-mellan-sociala-problem-och-invandrantathet-i-sverige/>

² Immigration: trends and macroeconomic implications av Stephen John Nickell (steve.nickell@nuffield.ox.ac.uk)

I själva verket kan man förstå detta lätt om man byter ut ordet invandrare mot "arbetsbesparande maskin". Det finns otaliga studier som visar att rationalisering har kostat jobb och pressat löner där det sker. För hundra år sedan fanns också ekonomer som därav drog slutsatsen att maskinerna måste vara dåliga för ekonomin som helhet. Numera förstår alla att partiella effekter av rationalisering i vissa delar av ekonomin just är partiella. När de indirekta och bredare mekanismerna (allmänna jämviktseffekterna i ekonomjargon) väl har verkat kan resultat för en ort eller ett land vara det motsatta.

Många ekonomer som visar på negativa effekter av invandring på mikro-nivå är också fullt medvetna om att dessa står mot positiva effekter på makronivå. En illustrativ studie av Bernt Bratsberg och Oddbjørn Raaum kommer till exempel fram till att invandring haft en lönedämpande effekt i byggbranschen i Norge.³ Samtidigt är författarna tydliga med att det mot deras skattade löneeffekter i byggbranschen står positiva effekter för övriga ekonomin, i form av lägre inflation (som via flera kanaler också ökar reallöner och sysselsättning på andra håll. Dessutom byggs det förstås mer om priserna för att byggas är lägre).

Slutsatsen av detta är att man inte kan uttala sig om konsekvenser av invandring baserad på mikrostudier som på individ eller bostadsområdesnivå undersöker samband mellan andelen invandrare och sociala utfall. Mot den bakgrunden måste också studier som ofta anförs i diskussion tolkas.

En namnkunnig forskare på området, som Jan Ekberg, har till exempel beräknat hur en miljon invandrare i Sverige bidragit till och belastat offentliga finanser. Han finner att effekten som tidigare var positiv nu är negativ, men konstaterar: "Effekterna på de offentliga finanserna, både när de varit positiva och negativa, har emellertid varit relativt små."⁴ En annan internationell metastudie drar slutsatsen: "The estimates of the impact of immigration on wages and employment in host countries are quantitatively small..."⁵ Författarna talar alltså om små, tidvis negativa, effekter av invandring i mikrostudier men är i allmänheten medveten om att positiva effekter på makronivå inte är medräknade.

Den skenbara paradoxen, att jämförelser på disaggregerad nivå (t.ex. individdata, bostadsområden, eller valdistrikt) säger något annat än studierna på mer aggregerad nivå (som land, ort, eller kommun) har alltså en tydlig förklaring i forskningslitteraturen. Det får kanske upprepas en gång till att statistiken som jag och Monica Renstig tagit fram inte har några pretentioner att bevisa vilken effekt invandringen har på makronivå.

Sammanställning av variablerna i indexet över mänsklig utveckling

Man kan ha synpunkter på urval av variablerna i vårt index över mänsklig utveckling. Varken sysselsättning eller arbetslöshet är riktigt detsamma som sociala problem som är vårt fokus. Om man jämför en nyanländ flykting med en svenskfödd Ragundabo som båda har samma sociala problem, så kommer förstas flyktingen under ett antal år att ha lägre

Ett kapitel i *Globalisation, labour markets and international adjustment - Essays in honour of Palle S Andersen*, 2010, vol. 50, pp 51-63 from *Bank for International Settlements*. <http://www.bis.org/publ/bppdf/bispap50f.pdf>

³ Bernt Bratsberg & Oddbjørn Raaum, 2012.

"Immigration and Wages: Evidence from Construction," *Economic Journal*, Royal Economic Society, vol. 122(565), pages 1177-1205, December.

⁴ Jan Ekberg (2006) *Invandringen och de offentliga finanserna*. ESO, Stockholm.

⁵ Simonetta Longhi & Peter Nijkamp & Jacques Poot, 2011.

"The Economic Impact of Immigration on the Labor Market of Host Countries - Meta-Analytic Evidence," *Tinbergen Institute Discussion Papers 11-103/3*, Tinbergen Institute.

sannolikhet att vara i arbete. Om man enbart ser till förvärvsfrekvensen kan därför flyktingtäta kommuner ha sämre utfall. Men för andra typer av sociala problem är det tvärtom.

Oavsett vilka mått man använder, så kvarstår dock vår poäng, det finns delar av vårt land med få invandrare som trots det har betydande sociala problem.

Det hade vara önskvärt att inkludera brottslighet i indexet. Många har dock påtalat att brottsstatistiken är mycket opålitlig, både när det gäller hur Polisen hanterar den, att brotten ofta inte begås där förövaren bor, och att det finns systematiska skillnader i anmälningfrekvensen.